

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

ГОД. I.

ИЗДАЕ.

ТЕЧ. I.

ДМИТРИЙ ИОВАНОВИЧЪ.

Неделя, 27. Септемб.

Число 26.

1842.

Нъговомъ Высокопреосвященству

Высокодостойнѣшему Господину Господину

ІОСИФУРАЯЧИЋУ,

Православномъ Архієпископу карловачкомъ, и цѣлогъ србскогъ, влашкогъ и грчкогъ народа православнога вѣроисповѣданія у ц. кр. државама.

МИТРОПОЛИТУ,

приликомъ кадъ є за то высоко достоинство превышивъ
наименованъ быо,

одъ

МИЛОША РАДОЙЧИЋА.

Тужанъ стой Србства Геній,
Надъ народомъ сузе рони;
У Карловцы бѣлыј дворъ
Обавиа цркви флоръ:
Сирота є србскій родъ,
Срѣ онъ нема отца свогъ!

Најданцутъ сину зора
Око бѣла србска двора;
Надъ Карловцы трепти сѣвъ,
Соко любкій вѣтъ:
Срѣ царева силна моћь,
Шалѣ Србству сву помоћь!

Весо Геній небу дике
Главу брижну; срѣ му стиже
Свудъ радости мю гласъ:
Србске среће куца часъ!
Узвилѣнији србскій родъ
Вѣкъ добия отца свогъ!

Гласно труби србска слава:
РАЯЧИЋ є рода глава!
ОНъ ће рани дати лѣкъ!
Подъ Нѣимъ цват' ће златанъ вѣкъ! —
Де пољкай Србе садъ,
Кой си своме добру радъ!

Хвала Теби Царе благай,
Што намъ даде алемъ драгай,
Кога блескъ ће свѣтлантъ намъ,
Ко на небу сунце тамъ.
Зато србскій кличе родъ:
Да Богъ живи Цара могъ!

Добры Срба отацъ врлый
Вѣкомъ буди неумрлый
РАЯЧИЋУ! Пази родъ,
Да му є крѣни блага сподъ!
Роду среће выси рогъ!
Наградитъ ће ТЕБЕ Богъ!

ІУСТИНЪ ІМПЕРАТОРЪ И НЬГОВА
ПОРОДИЦА
или
ШТОГОДЪ ЗА СЕРБЛЪ.

одъ С. И. П. О.

Прилика и обстоятельство найвише дѣйствую, да люди великими и славными постаю. Гдикой човекъ при найсветліимъ своимъ талантима, при найискуснімъ вѣжествама, и найотличнімъ способностима, зато незнатање и нечувенъ, съ много предстаљающегъ позорища непостояногъ овогъ света у тамный гробъ силази, што се или у гнилой и за карактеръ њговъ несгодной времена точки родіо, или што су му обкружаваћа га обстоятельства сваку прилику одузела, коя бы сильно на развитіе таланта, и душевны љговы дарова дѣйствовала.

Повѣстница ово наиболѣ у преплету свомъ доказує, кадъ наводи како су се често изъ низкогъ колена люди на найвеће чести и славе степене подигли. — Нема народа, у кому се подобна появленія указала нису. Човекъ, ако є юле окретанъ, по обстоятельствама окружности свое труди се и мучи о напреку свомъ, кога ће редко промашити, ако само удобна къ тому средства употреби; но особитый скокъ у напредованю, или у тако названой човеческой срећи, неда се безъ удејне прилике учинити.

Благословенный миръ одвећь благотворно дѣйствує на изображеніе, и умно човека усовершенстваніе. На любопріятномъ полю љговомъ садъ намъ се у струци вѣжства, садъ пакъ у струци радиости прилика подае, да одлични и славни будемо. — На противъ бурна и ратна времена открываю юначества стазу. Ова серчаномъ мужу прилику подаю мужество и неустрашимость открыти. По дивијемъ сраженія полю лети онъ као разърененный рисъ, све предъ собомъ обара, градове ружи, тронове потреса, одъ јдногъ степени почести истомъ као муња къ другому лети, дичне тріумфе и-

ште, пакъ се често съ мачемъ у руци на нымъ упраздићне престоле пенѣ, и народи ма и свѣтомъ управља: све пакъ ово паче прочи людји га превозноси, и на главу му славе венацъ полаже.

Обе ове предозначене славе стазе съ тимъ се између себе разликују, што є перва одвећь трудна и на дугомъ искусству основана; друга є пакъ одвећь опасна, са особитомъ вештиномъ скопчана, и често не-постояна. На обадвема превосходствовати редкимъ є само духовомъ дозволено, и ови се као чрезвичайна појавленія на свету сматраю. Таковы є мало было.

Едали є привода, коя є тако благотворна, да є свакому по штогодъ одъ свои дарова дала, или нашъ краткій животъ тому узрокъ, да се јданъ исполнскимъ своимъ дѣлима, другій пакъ описаніемъ таковы слави и велича тежко є опредѣлити, и пресуду учинити. Намѣреніе мое ни є у ово се упуштати, но само миломъ Сербству доказати, да смо мы у древна юшъ времена у роду нашемъ таковы мужева имали, кои су умели приликомъ и обстоятельствама пользовати се, да славнымъ и великимъ постану.

Између овы перво мѣсто заузима Іустинъ византійскій Императоръ, родомъ Славениње. Отечество редкогъ овогъ мужа ћила є Сербія. У детинству свомъ є занимао се съ пастырствомъ; кадъ є у мужественій ступије возрастъ съ юшъ два содруга марву тераюћи оде у Цариградъ, где га збогъ чрезвичайне љгове ячине, и тѣлесне красоте и величине у военну службу узму, и тѣлохранителномъ корпусу Леона I. Императора причислу. — Као тѣлохранитель овога у мутнимъ онимъ временима добије прилику мужество и военну свою вештину показати, па скоро обиџе вниманіе на себе обрати, све военне чинове преће, и до самогъ верховногъ управителства тѣлохранителногъ корпуса доспе.

Године 518. представи се Леонъ. Престолни се градъ узмути, беззадномъ Леону на-

Іустин Тргодота

слѣдника опредѣлiti. Управитель двора усопшегъ Императора Евнухъ (Скопацъ) Аманлій желяше любимца свогъ Теокрітіана на царскій подигнути престоль. Інтрге се почну. Аманлій знатну сумму новаца на тай конацъ Іустіну вовѣри, да съ пьомъ тѣлохранителѣ подкупи, и ныи за любимца нѣговогъ Теокрітіана придобыє. Но видећи Іустінъ удесну ову прилику, съ полученымъ, и мећи тѣлохранителымъ просутымъ новцима за себе радити почне. Тѣлохранителъи, а и цѣла проча войска, ово примлѣніемъ новцима у совѣсти своей потресена, и заслеплѣна, ово пакъ познаваюћи лично мужество, и военну вештину Іустіна, за нѣга се изясни, и такога га предозначене 518. г. после Хр. за візантійскогъ Императора у Римской тада одвећь разслаблѣній держави прогласи. Чрезвичайный овай мужъ управлю є римскомъ державомъ до 527. године. Перво што є онъ, ступивши на царскій претоль, учиніо, было е истребленіе опасны му противника; по томъ старао се одвећь прилѣжно раздоръ у христіанству тада бывшій, утолити, и несретну неслогу, коя се отъ нѣкогъ времена између восточне и западне церкве уселила была, умирити.

Што се правленія тиче, ово є, као човекъ, кои се у младости своїй ничему учіо ни є, и кои нити є писати, нит' читати знаю, слабо разумевао: при свему тому державна су дѣла добро подъ нымъ текла, и то тога ради, што се онъ при свой своїй воинической суворости, познаваюћи недостатке свое, у управленію державе съ искусственнымъ своимъ попечителемъ Прокломъ, и са своимъ сестрићемъ Управдомъ, коима є сва державна дѣла повѣрио, подпомагао.

Између прочи предпріятія, съ коима се особитый овай мужъ кодъ римске державе, а и кодъ целогъ човеческогъ рода заслуженнымъ, и царскогъ престола достойнымъ учиніо, перво є то: што є онъ безчаданъ будући, сестрића свогъ Управду, како є

чиновникомъ постао, къ себи узео, и безъ да є икадъ помыслити мого, да ће се кадгодъ на царскій попети престоль, тако воспитати и изобразити дао, да є овай потомъ, не само достойный наслѣдникъ му у царству био, но и име Великогъ съ пунимъ правомъ заслужио.

Поступакъ овай са сестрићемъ явныиъ свидѣтельствомъ служи, да є Іустінъ мимо здравогъ разума и проницателанъ духъ, а и добро серце имао. Онъ є добро увидіо недостатке свое, и зато као разуманъ мужъ, ни є пренебрегао воспитаніе онога, кога є по природи, и серчаной своїй наклоности найвыше любіо. Знао є онъ добро, да се велика и лепа, благотворна и добросердна дѣла добровоспитаны и изображены людій и ко онимъ возносе, кои су имъ начала къ подобнымъ дѣйствіямъ улили, кои су ій на то предуготовили, једномъ речіо, кои су ій тако воспитали. И заиста колико є велика заслуга за римску Имперію Управде, названогъ потомъ Іустініана Великогъ Императора и обновителя римске державе, толико є, ако не и већа воспитателя нѣговогъ, стрица му Іустіна. Ђерь да є овай при отцу свомъ Истоку и матери Бигляници, сестри сирѣћи Іустіна Императора, у Приштини остао, нити бы вѣжства она, коя є извикао, себи снискао, нит' бы се царскогъ удостојо сана. — Удивленія достойно є то, да є Іустінъ у шестомъ столѣтію, онда сирѣћъ, кадъ се свѣтъ просвѣщенія у завѣсу дивячества, и отъ туда произходећегъ сувѣриства гнусно замотавао, онако преизящно умствовао, — гдј мы у данашнѣмъ, тако названомъ просвећеномъ вѣку са свимъ противно искушавамо. — Човекъ као што за потомство живи, тако исто и у потомству само безсмертанъ быва. Слава Іустініана распространесе и на Іустіна, и заиста нити бы Іустініанъ безъ Іустіна великий и славанъ, нити бы пакъ овай, при свой пѣговой удесной срећи, безъ овога безсмертанъ, и тако чувенъ био.



За осигурати тронъ сестрику свомъ Управди, девете године царствования свогъ на предложеніе Сената наименуе га цесаремъ, и прогласи га соцарственникомъ. Но вскоро за тимъ престави се Іустінъ, и тако обвлада Управда, подъ именемъ Іустініана, візантійскимъ престоломъ.

(продужиєсе)

О ВОСПИТАНІЮ.

съ немецкого одь Іована Балугчика.

Морао бы човекъ пуки одъ смея ономе, кои бы, мотку какову или штапъ цвећемъ и плодовима окитивши, потрѣвао да є опъ плодоносно дрво подранію. Ко дакле дете онимъ стварма учи, кое у своеизаню и његовомъ укоренѣне, и кое му духу и срцу сроћене исису, исто тако човечю душу окињава. Воспитаніе и наставление Кампеовымъ (кои юшь до садъ у томъ надмудренъ ніє) временомъ веѣй є, него ни једна грана одъ душевны попеченія, напредакъ у феоріи очинило; имамо, по гласу каталога педагогічески книга, читаве бібліотеке тамо надлежећы упutzствованія, и, саме нынине сочинителѣ рачунаюћи, читаве легіоне правилни воспитателя; употребителни питомца, т. е. за званія, све є манѣ, толико манѣ, да ќемо скоримъ принуђени быти, онде, гдји бы иначе једанъ единитый удовлетворавао, петорицу поставляти, да бы текъ на једногъ честитогъ измећу нынешни. Ко є у сообращенію съ людма, апри томъ честно о должностима мысли, може на предлежећу тужбу довольно примера навести, кои се иначе не знатни чине. Врло се безбржно за животъ изображава; то є садржай ове тужбе. Мало се внутреность изображава; то є поводъ къ истой. Сва правила воспитанія у ово се једно стичу: „Осposobi и обучи младогъ чокека, да се самъ воспитава.“ А цело добро наставление има се овогъ задатка опростити: „Пошли духовъ питомца съ жельомъ, брижљивошћу, усердіемъ, и обучень, некъ самъ изъ оногъ источника црпи, комъ ты за твоя

знанія благодариши.“ — Григорій Гирардъ изъ Лизерне (у Швайцарской) у Фрайбургу рожењъ, и за свою домовину врло заслужанъ Мужъ — кои є одъ неплодны надрипедагога малого поруганъ — есть једанъ одъ оны редкы душезобразителя, кои се не о своїй слави, о свомъ меѳоду, нити о душе окињешю, него како ће люде изобразити, кои ће умети такови быти, стараю. Но и ово некъ буде овде речено: явна училища єсу (и треба да буду), изъ кои масса народна, кости и месо са внутренима и жилама народа израшћую; дай да се побринемо дакле за та учрежденія! и правицу при ныниномъ опредѣленію употребляемо; и при изображенію човека да не мыслимо на спаваћу капу, коя є за то текъ, да налицкану главу у ићномъ виду сачува! — Гирардъ издао є недавно у Лузерни једно на францускомъ ёзыку списаніе, у којемъ онъ међу прочимъ вели: „Моє сердечно осведоченѣ тамо тежи, да свако елементарно писаніе или свака поучителна книга за младежь средство воспитанія треба да буде. Ограничава л' се она съ подаванѣмъ обучения и развијатимъ способности питомца, то могу я что є сочинитель испуню похвалити, но я юшь съ нымъ висамъ збогъ тогъ задовољава. Врло ме обезпокојава, кадъ я једногъ само грамматике, ёстественнице, земљоописанія и пр. учителя видимъ, гдји самъ читавше једногъ дѣтонаставника наћи надао с., кои помоћу духа изображена то све као добро, лепо и истинито ко изображеню виткогъ ума и срца младежи предузима. Ни једне струке наставленија нема, коя увештимъ рукама за воспитаніе употребителна не бы была; но треба да се свака свойственимъ юй начиномъ употреби; и свака по ићной нарави за оживљенѣ и побуђенѣ лепы и благородны чувствованія уползуе. Ово држимъ я за највећу свакогъ Учителя должностъ, за предвладајућу, и рекао бы темельну мысао ићговогъ художества. Кадъ бы сви дѣтонаставници ову придобыти

и вѣво наставлениѣ свуда важеѣмъ учивити постарали се, онда бы художество наше чо-чека за цело блаженѣмъ учинити морало. Мы смо кораке у наставлению и у меѳоду учинили, сбогъ кои се радовати можемо. Оно пакъ темеля наставителногъ руженѣ юшъ е неискоренѣно, кое не давно прошавшегъ времена буре одвратити немогаше, него му юшъ одъ части и поводъ дадоше; єрбо е наставлениѣ само єдиный духъ, срце пакъ ви найманѣ у произрѣниe изимало ніе. Ово полунаставлениѣ чрезъ упражненїе у благоговѣйству мыслили су некій поправи-ти. Но у томъ су се яко варали. Гди наста-влению препоменута темельна мысао не предходи, и гди та иста млађанымъ духов-ма постояну нрави и релігозну снагу не по-дае, ту су она упражненїа само єдно руме-нило, кое, докъ юность изъ школе изиће, наскоро исчезне. Некій се на силу опоминани и дуге беседе осланияю; но тьма се врло мало што исправи, єрбо оне нити понятія снаги, нити потребама младежи одговараю. Оне захтеваю и снажнія впечатлѣнія, коя, изъ самогъ бытія наставителногъ произходе-ћи, неразлучено овогъ се држе. Најболій нравоучитель за младеж є онай, кои се ни найманѣ не велича, да ће онъ таквый быти. Што я ипакъ у име юности захтевамъ есть, да при свакомъ наставлению темельна мы-сао предвладаюћа буде, кодъ єдинствены као и кодъ цели, колико само свакій осо-беный предметъ дозволити може." —

ПРИРОДА И ИСКУСНОСТЬ; ВЕШТЕСТВО И ВОЗДѢЛАНЬ.

Свака лепота потребує подпомоћи, сва-ко савршенство близуе опасности, у суро-вости пасти, ако га искусностъ неизобрази и не оделя. Искусностъ поправля оно, што не вали, а оно, што є добро, довршує. Види-се да природа највиши степенъ згодности и изредности натрагъ задржава, за принутити насъ, да до овогъ самомъ искусносћу доте-рамо. Најлепши су природне наклоности

безъ искусности сурове, и ма јошть толико способности човека быле, безъ воздѣланя текъ полакъ цѣне имаю. Безъ искусности є човекъ у свакомъ послу невештъ и тупи.

ПОСТУПАЙ У ДОГОВОРЫ ТВОИ КАДГОДЪ ИСКРЕННО И ПРАВО, А КАДГОДЪ ОПЕТЬ ПОДМУКЛО.

Човеческій є животъ по вѣкой части бор-ба противъ людске злобе. У таквымъ слу-чайма послужујесе благоразумный мужъ на-чиномъ притворности; онъ свою намѣру таи и тражи непріателя свога обманути и завести. Онъ неда примѣтити, шта онъ свойственно ѿе да ради, онъ предъ очима света пред-ложи себи какву цѣљ, но текъ за засенути очи оны, кои на нѣга мотре и пазе. Онъ пу-сти коју речь, и докле они о овој главу лу-паю, онъ ради сасвимъ нешто друго, о че-му ни санили нису. Тко овакимъ кривуда-њемъ лести ніе радъ преваренъ быти, тай мора разсужденемъ и домышленемъ про-тивъ овогъ радити. Буде ли онъ свагда одъ оногъ, о чему га тко ѿе да увери, про-тивно веровао, то ће неизоставно тайну од-крыти. Онъ ће првый ударацъ одржати, да другій и трећиј одбје и одрази. Но положи-мо, да се тко и ћеговой искусности досети, то онъ мора притворность свою да удвои, и непріателя свогъ са самомъ истиномъ да пре-вари. Онъ касалисъ свой измене, баџи на страну сваку обману, и обрати досадашњу свою претворность у вѣроятну искренность. Али прозорљивъ мужъ и овомъ наскоро у трагъ уће, предосторожанъ є, за прелестномъ зракомъ и светлосћу изнаће мракъ, прона-ће планъ, кои є у толико сакривеніи буо, у колико се више откривеніи чиніо. Тако се бори танкость Путона са искреносћу Аполлона.

П Е Р Р И Н А .

(изъ Бечкогъ Зрителя (Зијфаиет) за год. 1841.)

одъ Б. П.

Већъ є лишће са грдни кестена опало, вели путникъ ёданъ у Бретаньи. Одаюћи из-

подъ ти дрва, дебелогъ лада лишены, чисто чуемо, како наравь у тужномъ жубору жалостну тужбу на прошлость диже. Жуборъ тай, кои кораци твои проузрокую, есть само почетакъ иѣке мелодіе, овертура къ чудноватомъ позоришту, кое ти се садъ предъ очи ставля. Изгледъ му є прекрасанъ, таванъ и любезанъ. Велико бистро море ширисе предъ тобомъ; обале су му као за какву свечаность златнымъ облачима и смакагдскимъ вѣнцима изкућене; дражестна панорама отворасе путнику крозъ дивне ове шуме, и крозъ дивну смѣсу одъ стѣлости и сѣне, коя се туда простире.

Кадъ самъ иѣколо минута на той дражести пуной обали пробавio, да красанъ овай предѣль на брзу руку снимимъ, вратимъ се дружству, но наћемъ га одъ многи млады людіј обколѣна, кои примамлѣни одъ красногъ предѣла, и одъ тихогъ вечера, амо дођоше, да лѣпомъ године времену поледић съ Богомъ рекну.

Госпе су се наоколо посадиле, а дѣвойке и момци уватили су се у умилно просто коло, кое є у сходномъ ритму и проста пѣсмица пратила. Любезна єдна дѣвойчица, одъ свои 16 година, починила є, а остали су плешући свакій последњій стихъ одъ строфе повторавали. Сва є пѣсма била о двоимъ залюблѣнима. Ј самъ се трудio, да ю цѣлу са свомъ умилјатосѣу, пуну духа и простоте, добро упамтимъ, али брзе рѣчи разтопићесе у зраку, кои є съ пантльикама и витицама лѣпы играчица играосе, изгубишићесе у шуштаню сувога лишћа, кое се є подъ ножицама дѣвойка лепрштало. Саму ћу дакле стварь у слѣдујемъ приповѣдити, коя се овде једномъ само пѣсмомъ у усты народа вѣчности предае.

У почетку пѣсме представљасе младићъ высокогъ узраста, на коме остатци плавет ногъ униформа висе; на леђи носи празну торбу, у руци чврновитъ путничкій штапъ. Съ великимъ трудомъ провлачи се крозъ шираге, съ кои грани јопъ рес тавногъ

есенђъ ютра капљ. Плашљиво обзирући се дође до пріятельске једне куће, и кријући главу за густу винову лозу, завирује крозъ прозоръ, да ли є лѣпа Перрина у нутри.

Любезна плава дѣвойчица сѣди сама на банку, главу є на руку наслонила, мирна и замышљена; ніе више прела, дубоко є уздисала, любавъ є морила једно ѹој срце; єр є Робертъ ићи драгиј, кадъ є одъ страње републиканаца одустао, отишо са краљевцима, и више се вратио ніе. Лађаръ два пута већма люби лађу, кадъ ю међу таласима у опасности види; тако є и Робертъ срдцемъ и душомъ утесненој гомили краљевој прешо, кадъ є међу сѣваюћимъ мачевима, и звијдећимъ танетама заставе крвлю бунтовничномъ укалине видио.

Слабу сунчану зраку, коя є крозъ прозоръ на неравань сподъ одъ колибе упрала била, докъ є дѣвойка у страху и нади по мору мыслій тумарала, глава војника помрачи, кои се плашљиво провуче, и яко побућенъ унутра погледа.

Она є једнако очи на земљу спуштене држала, и спази кодъ ногу сѣну. Баџи погледъ на прозоръ. „Робертъ!“ викне, и скочи на ноге..

„„Ћути““ рекне онъ. Она га ніе чула, ал' є видила, како є прстъ на уста метуо, и похити унутра га пустити.

Сва є челядъ далеко одъ куће у шуми радила. А отаџъ є јутросъ старый карадинъ одъ праха очистио, и иѣкудъ отишо. Она є дакле сама била.

Онъ уђе, сѣдне спрама ић, а она му є међу тимъ десницу у свое ручице стискивала. — „Перрино, ты си још једнако моя,“ рекне онъ после дуге станке, разбарушену свою косу съ чела подигнувши. „Видишъ, и самъ се вратио, али крадомъ, као зликовацъ. — Још незнашъ; хтѣли су ме натерати, да се противъ ваши боримъ, а я ти, чимъ заповѣсть ту примимъ, таки пушку бацимъ; но јданъ човекъ, кои є у

црвеной капи съ єднимъ гвилотиномъ за войскомъ ишо, да подозриве убія: тай човекъ осуди ме на смерть.“

„Да,“ настави „на смерть... и кадъ то чу, рекнемъ у себи: — та идемъ баръ да тамо умремъ, само да мою Перрину юшъ єданпуть видимъ. — Садъ, кадъ самъ веќъ ево къ теби стиго, кадъ ти самъ юшъ єданпуть у очице гледнуо, кадъ знамъ да ме любишъ, и да ћешъ надъ мекомъ травицомъ на момъ гробу плакати, — садъ могу доћи, ако хоће. Я знамъ шта ме чека; добро ми є позната заклетва ваши, я самъ войникъ, па нећу побледити предъ усјанимъ танетомъ изъ цѣви честитогъ ми друга. Но за непріятеля бы танета поштедити могли, ёрь осечамъ да ме смерть и безъ тога чека.“

Заиста є боланъ био; текъ што су му тежке ране мало одуминуле быле, на ново су дугимъ и тежкимъ путованћемъ позделилесе, и грознична ватруштина крозъ жиле му є мутиласе.

„Жеданъ самъ,“ говорио є далѣ, „жеданъ самъ, ал’ оне водице, коя тамо у брегу извире — та ты знашъ то мѣсто — гди образъ Майке Божије стои, бѣлимъ ружама изкићенъ. Тамо ме є моя мати учила Богу се молити — сирота мати! То є помоћница у нужди, говорила ми є, моли се ньойзи, па ће ти послати анђела, кои ће те у свакой опасности чувати. Ахъ, Перрино, она ми є обећала, да ће се за мене светой Богородици молити, а веќъ є дуго, како се матери покоравати немогу.“

Дѣвойка устане, и жедноме зактеваний напитакъ донесе, бледе устие войникъ на чашу наслони, кою є она придржавала. „Боже!“ викне Перрина, „ево отца.“ И заиста чусе изъ двоиришта кратко радостно лаянћ, коимъ вѣро песто господара свогъ поздрави.

Нє самъ ишо. Роландъ, одъ прости изтребитель плаваца названъ, пратио га є, тако прозванъ звогъ тога, што ни єдномъ непріятелю, опростіо віе (а ови су

плаво одѣло имали), ма и оружје положио, и на колѣни за милость моліо.

Роландъ є био єданъ одъ стары стражара кралѣвскогъ двора; онъ є у красну Перрину юшъ пре био залюблени, него што је отацъ Роберту дао, а мрзостъ на срећногъ свогъ супарника, за време дугогъ нѣговогъ одбыћа, юшъ є яча постала.

Већу страну нѣгове сурвости приписавали су мржни, коју є на униформъ у прсими гојо, чимъ су и Робертове груди покривене быле.

И само крвато ратованћ нје му срце одъ лѣпе Перрине одвукъ могло. Отацъ нѣнь радо бы тога храброгъ и славногъ юнака за зета имати желio. Често є о томъ съ кћерю говорио, ал’ никадъ нје мого разговоръ свршити; ёрь бы сирота Перрина онда често есајући погледала старый сандукъ, гди су лѣпе альине, и вѣнацъ одъ направљены бѣлы ружа стояо, што є одређено было, да остављену Перрину на данъ венчания са Робертомъ кити. —

„Сакрисе! За име милостивогъ Бога!“ приклинила є Роберта уплашена дѣвойка, „онъ иде, познала самъ га юшъ кадъ є изподъ врба край потока ишо, а оно є Роландъ, што съ ньимъ иде. Ты си прошо, — да, обое смо прошли, ако те тай овде нађе. Онъ носи собомъ страшанъ карабинъ, кои юшъ никадъ промашю нје; предъ монимъ ће те очима убити.“ (кон. сл.)

ДОПИСЪ

Шид 17 Августа 1842.

Вѣрломи се допада ваш посо, и ако тако уздите, особито ако безпристрасни будете, и све, што вам се пошље, што је добро и корисно, ако верно изложите и брачки нам саопштите, ѿјете верујте ми онда задети П* за појас. Ви треба да Скоротечу сматрате као једно обште добро, као добро они, кои га новицем или прилозима поткрепљавају, и обдѣржавају. Г. Ј* каже ми да ће вам писати, да се чувате гдикои илирски речи; но ја би са моје страшне реко, да такове речи већу красоту вашему послу дају; зато би штета била, све илирске презрети речи. Они наше, а ми њове треба да примимо и





присвојимо, те ћемо се тако пре сјединити и обраћати. — За *participium praesentis passivi*, кога ни Латини немају, је вам обрасца: ораћа кърчевина, косаћа земља, спаваћа аљина, теглећи коњи; дакле невели се орађема, косајема кърчевина; тако чувајте се они речи, у коима је чески и чество и жество; место чески пишите чки, чији: војнички — војнични; а место чество — чанство — или штво: чокечанство — божањство — друштво — отаџбина — очанство, домовина: ово су све српске речи место отечество, које није српски већ руски, који „отац“ зову „отец“; дакле морало би бити „отачаство“, а не отечество. Код Илира овако покварена кроја речи не може се лако наћи. А и ви се чувајте и што већма Илирима подражавајте: ви њима, они вама, па сте онда браћа и сродици. —

Адам Драгосављевић.

ДОМАЋЕ ВѢСТИ.

Родолюбиви принесци на фонд школскій подъ руководствомъ депутатіји находећи се.

У готовомъ новцу б. вр.

Петаръ Павловић 20 фр. Браћа Николић 21 фр. Браћа Блажић 40 фр. Јованъ Добри 20 фр. Петаръ Добри 20 фр. Ђорђе Саврић 40 фр. Јосифъ Јосифовић 20 фр.

Нѣг. Высокородіе. Г. САВВА. ТЮКЮЛІЙ.
одъ. Кевермеша, свѣю. права. докторъ на. свеучилишту. пештанскомъ. юридичи гѣ. факултета. членъ. унгарски. права. заклетый. адвокатъ. црк. свѣтникъ. више. слав. вармећа. присѣдатель. великий. и. штедрый. меценатъ. и. покровитель. муза. србски. жаркий. родолюбацъ. тврдый. стубъ. и. словомъ. увѣличацій. заштитникъ. народности. србске. 21. Септемвр 1842. око. 1. сата. по. подне. после. четиричасне. болести. премину. у. Араду. на. вѣчиту. штету. жалостъ. и. плаче. признателны. Србалија. Вѣчна. му. паметь! лака. земля!

Изъ Пеште. Родолюбимъ одушевљени гг. учитељи: дарђанскій Висиліј Поповићъ и буковачки салаша у Сомбору Стефанъ Јерковићъ, обећали су на умноженіе генералногъ фонда школскогъ сваке године давати: првый 2, а другій 1 фр. у сребру.

Листъ овай излази два пута у седмици, скакогъ Четвртка и Недеља, Четврткомъ на по табака съ обраћомъ ишива, а Недељомъ на читавомъ табаку. — Предплатити се може на свакој црк. пошти съ полгодишњомъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско-Будимскогъ Скоротече, находећој се при учредничеству у Пешти у Бедемској улици (Baslej Gasse) Nro. 349.

У БУДИМУ, Словима кр. Свеучилишта Пештанској.

ТРГОВАЧКЕ ВѢСТИ.

Изъ Новограда 22 т. м. У нашој околици берба је у велико. На варадинскомъ атару још прошасте недеље почето је брати, и сваки се хвали, да доста набира, и да већ нема где вино сипати. Садъ је готово скупље буре, него вино. — На каменичкомъ, лединачкомъ и раковачкомъ атару теку одь 24 т. м. почећесе брати.

Изъ Трста 14 т. м. Рана се по нижу цѣну продає. Меровъ чисте пшеница $2\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{4}$: наполице $2\frac{1}{4}$ — $2\frac{1}{2}$, кукуруза $2\frac{1}{4}$, зоби $1\frac{1}{2}$, єчма 2, горушице 5 — $5\frac{1}{2}$, поташе 14 — 15 ; мажа лоя 19 — 20 , волска жутогъ 96 — 100 , меда 11 — 13 фр. ср.

Изъ Одесе 1. т. м. Вѣсти изъ Енглезке вѣсма су штетно дѣйствовале на нашу продуцију. Ова је тако рећи сасвимъ незната и весма побијене цѣне. Продано је овы дана 6000 четвртг. пшенице чисте по 17 рублій четвртъ, 3600 по 16—15 рублій четвртъ. Очевидно је притомъ, да ће цѣна непрестано падати.

Изъ Пеште. Цѣна ране на овдашњој плаци 22 т. м. была е слѣдѧ: једанъ пештанска меронъ пшенице 7 — $8\frac{1}{2}$, наполице $5\frac{1}{2}$ — 7 , ражи $4\frac{1}{2}$ — 5 , єчма 4 — $4\frac{1}{2}$, зоби одь 3 — $3\frac{1}{2}$ кукуруза 5 — $5\frac{1}{2}$ фр.

ШКОЛСКЕ ЗВАНИЧНЕ ВѢСТИ.

Одъ стране Врховногъ Надзорательства г. и. с. народны школа по другій путъ опомнило ски гг. учитељи, који полгодишна табеларна известја својимъ дистриктуалнимъ директорима предали пису, да такова једна учине, и у дѣло приведу.

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

Не мање одь 118.000 душа прошле године остало је Енглезку, отишавши у друге земље, да си тамо живота начинъ траже. Ове године чини намъ се још ће већи број изселеника быти. Прошле године у мѣсецу Априла само 8.817 изселеника у Ливерпуль отишло, ове пакъ године у мѣсецу Априла до 15.000!

Сданъ Енглезъ израчунао је, да је у данашњој вѣку Енглезка армија, за самъ хинејкіј тей 1000 милиона талира добыла. Томъ приликомъ цијата, не би л' за Енглезе пробитачи, а и човечје било, да њијови великаши мање тежију, а съ већомъ ревношћу свою браћу, коя ће глади по улицама умиру, подномажу?

ПО ПРАВКА.

У 25 броју Скоротече у мѣсто велеля читати треба весела.

Станѣ Дунава.

24. Септ. 4' 7" 6" — 25. Септ. 4' 5" 6" — 26. Септ. 4' 4" 6" — 23 (надъ 0.)